

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра публічної політики

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА
навчально-методичні матеріали до практичних занять та самостійної роботи
студентів

КИЇВ – 2025

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 15 від 7 травня 2025 р.)

Розробник: *Л.В.Гонюкова, доктор наук з державного управління, професор*

Рецензенти:

Н.М. Корчак, доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри публічної політики ННІ публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

О.М.Петроє, доктор наук з державного управління, професор (Інституту вищої освіти НАПН України).

Публічна політика: навчально-методичні матеріали до практичних занять та самостійної роботи студентів / розробник: Л.В.Гонюкова. К.: ННІ ПУДС КНУ. 2024. 25с.

Навчально-методичні матеріали до дисципліни «Публічна політика» складається з навчально-тематичного плану дисципліни, програми курсу, планів лекцій, завдань для практичних занять та самостійної роботи студентів, критеріїв оцінювання знань, завдань для підсумкового контролю знань та списку рекомендованої літератури. Навчальна дисципліна “Публічна політика” розкриває теоретико-методологічні основи публічної політики, особливості публічної політики в Україні та у розвинутих країнах. Розглядає технології процесу здійснення публічної політики, цикл цього процесу та його змістовне наповнення, організацію аналізу здійснення публічної політики, а також проведення моніторингу та оцінювання публічної політики. Для здобувачів спеціальності D 4 «Публічне управління та адміністрування».

УДК 32:351]-027.21/.22(072)

©Навчально-науковий інститут

публічного управління

та державної служби

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка, 2025

ВСТУП

Актуальність навчальної дисципліни зумовлена потребою підготовки фахівців, здатних аналізувати і формувати публічну політику, що сприятиме створенню умов для належного врядування в Україні. На підставі вивчення науково-теоретичних та емпіричних джерел встановлено, що навчальна дисципліна – “Публічна політика” в змістовому плані не може обмежуватися вимогами дисциплінарного підходу, а має вбрати до себе все найкраще, придатне в нинішній час, й стосується природи проблемного поля життя держави та її громадян. Саме тому орієнтація на дослідження публічної політики дає змогу виокремити, серед інших, такі її характеристики, як: теоретичну різноманітність; мультиметодність; мультидисциплінарність; зосередження на проблемних ситуаціях; прагнення змалювати контекст процесу вироблення та здійснення політики, варіанти політики та наслідки політики.

На відміну від предметного поля аналізу політики (аналізу для політики), дослідження політики стосується власне політики, тобто належить до метаполітики і спрямоване на розуміння процесів політики. Якщо аналіз політики спрямований на планування реальної політики, то дослідження політики описує та пояснює що влада може чи не може робити.

Застосування актуальних методологічних підходів у дослідженні публічних політик створює можливості для усвідомлення (чи розкриття) нових, раніше прихованих властивостей, характерних особливостей процесів політики, що і є подальшим кроком у науковому пізнанні. Так, інституціональний підхід передбачає існування індивідуальної для кожного суспільства інституціональної матриці, а саме – переплетення взаємопов’язаних формальних правил і неформальних обмежень. Така матриця є історично зумовленою і запозичення “правил гри” в країнах із різними інституціональними системами приводить до різних наслідків.

У розвинених країнах світу з міцними демократичними традиціями суспільного врядування дослідженням публічної політики як професійною діяльністю займаються в органах влади, навчальних закладах і наукових установах, у приватному секторі. В Україні також запровадили процедури дослідження та аналізу державних політик, насамперед у практику діяльності органів влади. Проте існують проблеми пов’язані з виробленням дієвих механізмів публічного управління, виходячи з розуміння держави як великої соціальної системи, спрямованої на досягнення суспільної злагоди, що формує свої функції відповідно до суспільних потреб. Таким чином, актуальність навчальної дисципліни “Публічна політика” полягає в необхідності проведення ґрунтовного дослідження здобутків і розв’язання проблем державних політик в Україні. Для цього слід передбачити докладне вивчення та аналіз європейського досвіду, зокрема країн – нових членів ЄС (Польщі, Чехії, Литви, Латвії, Естонії).

Дисципліна “Публічна політика” є важливою складовою підготовки магістрів за спеціальністю D 4 “Публічне управління та адміністрування”.

НММ з дисципліни “Публічна політика” містить основний теоретичний матеріал, нормативно-правові засади за відповідними темами, аналіз актів міжнародних структур, що формують загальні принципи публічної політики.

У НММ надано методичні матеріали для виконання практичних робіт, самостійної роботи, рекомендований перелік питань для підготовки до контролю знань, а також перелік основної та додаткової літератури.

МЕТА навчальної дисципліни “Публічна політика” полягає у засвоєнні студентами знань теоретичних засад формування та реалізації публічної політики, основ нормативно-правового забезпечення діяльності органів публічної влади; особливостей публічної політики в Україні та у розвинутих країнах; розуміння студентами процесу здійснення публічної політики; її моніторингу та оцінювання, а також формування у майбутніх фахівців практичних навичок та умінь застосування отриманих знань для формування та реалізації публічної політики у різних сферах.

Для повноцінного опанування навчальної дисципліни студенти мають:

1. Знати: основні засади публічної політики, основи нормативно-правового забезпечення діяльності органів публічної влади; особливості публічної політики в Україні; процес здійснення публічної політики; аналіз здійснення публічної політики; моніторинг та оцінювання публічної політики.

2. Вміти використовувати аналітичні й статистичні методи обробки інформації щодо сфер публічної політики, показників діяльності органів публічної влади, працювати з національними і міжнародними базами даних.

3. Володіти навичками аналізу, синтезу, обробки та візуалізації статистичних, соціологічних та інших даних, роботи з нормативно-правовою базою, оформлення й представлення даних за допомогою програм пакету Microsoft Office (Excel, Word, Power Point та ін.).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ Згідно вимог Стандарту вищої освіти за спеціальністю D 4 “Публічне управління та адміністрування” галузі знань D “Бізнес, адміністрування та право” для другого (магістерського) рівня вищої освіти дисципліна “Публічна політика” забезпечує набуття здобувачами освіти наступних компетентностей:

загальні:

здатність визначати та розв’язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування загалом (та державної служби зокрема) та у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується за невизначених умов і вимог; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо; здатність розробляти та управляти проектами; здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні; здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології; здатність до професійного спілкування іноземною мовою; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Згідно вимог освітнього стандарту спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, (Наказ МОН № 1001 від 04.08.2020 року); тимчасового стандарту Київського національного університету імені Тараса Шевченка спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (Рішення Вченої ради від 27.01.2025 року, протокол №6) для другого (магістерського) рівня вищої освіти дисципліна “Публічна політика” забезпечує одержання здобувачами освіти наступних результатів навчання:

Знати теоретико-методологічні основи та основні засади публічної політики, нормативно-правове забезпечення діяльності органів публічної влади. Знати особливості публічної політики в Україні та у розвинутих країнах. Знати процес здійснення публічної політики; аналіз здійснення публічної політики; моніторинг та оцінювання публічної політики.

Вміти здійснювати аналіз публічної політики у різних сферах. Вміти діагностувати внутрішнє та зовнішнє середовище сфери публічної політики, визначати ризики та можливості. Вміти визначати альтернативні рішення, оцінювати варіанти та обирати оптимальний варіант. Вміти визначати пріоритети розвитку сфери публічної політики та шляхи їх реалізації, здійснювати моніторинг та оцінювання публічної політики.

Здатність вести дискусію, аргументовано обґрунтовувати власні думки щодо переваг та проблемних аспектів публічної політики в Україні та світі. Здатність презентувати результати аналітичного дослідження щодо процесу здійснення публічної політики.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна складається з 2-х розділів:

- Розділ 1 - «*Основи публічної політики*» - теми – 1-3 - Тема 1. Вступ до курсу. Тема 2. Сутність публічної політики. Тема 3. Особливості публічної політики в Україні та у розвинутих країнах.
- Розділ 2. «*Процес формування та реалізації публічної політики*»: теми – 4-6 - Тема 4. Процес здійснення публічної політики. Тема 5. Аналіз здійснення публічної політики. Кейс-стаді. Тема 6. Моніторинг та оцінювання публічної політики.

ЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Форми оцінювання студентів:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.3), що складає 25 % від загальної оцінки за семестр та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1 – 2.4; комунікація 3.1 – 3.2; автономія 4.1 – 4.3), що складає 75 % загальної оцінки за семестр.

– семестрове оцінювання (MAX – 60 балів / MIN – 36 балів):

1. Усне опитування, дискусія (РН1; 2.1-2.4; 3) – 6 балів / 4 бали;
2. Модульна контрольна робота (2 МКР, по 5 балів макс. кожна) (РН 1; 2.1-2.4; 4) – 10 балів / 6 балів;
3. Індивідуальне аналітичне завдання (РН 3; 4) – 20 балів / 12 балів
4. Самостійна робота (РН 1; 2; 3; 4) – 24 бали / 14 балів;

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

– заключне оцінювання (MAX – 40 балів / MIN – 24 балів): формою заключного оцінювання є іспит. Формою проведення іспиту є письмова робота із завданнями різного рівня складності. У письмовій роботі оцінюються результати навчання 1.1 – 1.3; 2.1 – 2.4; 3.1 – 3.2; 4.1 – 4.3. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана студентом під час іспиту, становить 40 балів.

– підсумкове оцінювання: підсумкова оцінка визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання під час семестру (оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються) та оцінки, отриманої під час іспиту. Максимальна кількість балів, яка може бути отримана студентом, становить 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі з дисципліни

№ з/п	Види робіт	Кількість балів		Поточний контроль навчальної роботи студентів
		Мін	Макс	Методи контролю
Розділ 1. «Основи публічної політики»				
1	Семінарське заняття 1. Запровадження аналізу політики до практики публічного управління (РН 1.1-1.3, 2.2)	3,0	5,0	Самостійне виконання. Презентація результатів виконаного завдання
2	Семінарське заняття 2. Сутність поняття "Публічна політика"/"Державна політика". (РН 1.3; 2.1-2.3)	3,0	5,0	Самостійне виконання СЗ (СМР). Презентація результатів виконаного індивідуального завдання

3	Семінарське заняття 3. Аналітичні центри у дослідженні політики (РН 1.1-1.3, 2.2)	3,0	5,0	Самостійне виконання СЗ (СМР). Презентація результатів виконаного індивідуального завдання
4	Лекційний курс: тема 1-3. РН (1.1.-1.3)	9,0	15,0	Контрольна робота (Усне опитування, дискусія, ситуаційні завдання)
	Разом за 1 розділом	18	30	
Розділ 2. «Процес формування та реалізації публічної політики»				
6	Семінарське заняття 4. Суб'єкти формування і реалізації публічної політики. (РН 1.2-1.3; 3.2) РН (1.2; 2.1-2.2; 3.2; 4.1, 4.3)	5,0	10,0	Самостійне виконання СЗ (СМР). Презентація результатів виконаного індивідуального завдання
7	Практичне заняття 1. Консультативний тренінг "Діяльність дорадчих рад і експертних комісій" РН (1.2; 2.1-2.2; 3.2; 4.1-4.2)	5,0	10,0	Самостійне виконання ПР (СМР). Презентація результатів виконаного індивідуального завдання
5	Лекційний курс: тема 4-6. РН (1.1.-1.3)	8,0	10,0	Контрольна робота (Усне опитування, дискусія, ситуаційні завдання)
	Разом за 2 розділом	18	30	
10	Лекційний курс: тема 1-6 (РН 3.1-3.2-4.1-4.4)	12,0	20,0	Індивідуальна аналітична робота (презентація, дискусія, обґрунтування)
11	Разом за семестр	48,0	80,0	
12	Підсумкова контрольна робота (залік)	12,0	20,0	Теоретичні питання, ситуаційні завдання, тестові питання
13	Всього:	60,0	100,0	

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2. Організація оцінювання:

Семестрове оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт, включаючи опитування, самостійну роботу, виконання і презентацію індивідуального аналітичного завдання.

1. Модуль 1: опитування, виконання самостійних завдань, модульна контрольна робота (Min. – 12 балів, Max.-20 балів).

2. Модуль 2: опитування, виконання самостійних завдань, модульна контрольна робота (Min. – 12 балів, Max.-20 балів).

3. Виконання та презентація індивідуального аналітичного завдання (Min. – 12 балів, Max.-20 балів).

	ЗМ1	ЗМ2	Індивідуальна	Іспит	Підсумкова
--	-----	-----	---------------	-------	------------

			аналітична робота		оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>24</i>	<i>60</i>
<i>Максимум</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>40</i>	<i>100</i>

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше 36 балів. Для допуску до іспиту обов'язковим є виконання індивідуальної роботи, самостійних завдань та написання контрольних робіт.

** У випадку виникнення додаткових питань та складних ситуацій під час навчального процесу, їх вирішення здійснюється з посиланням на засади Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.*

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	0-59

1. Тематичний план занять

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кількість годин			
		Лек-ції	Сем-кі заняття	Прак-ні заняття	Самостій-на робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «Основи публічної політики»					
1	Тема 1. Вступ до курсу.	2	1		19
2	Тема 2. Сутність публічної політики.	4	3		19
3	Тема 3. Особливості публічної політики в Україні та у розвинутих країнах. Політичний цикл і аналіз політики https://www.youtube.com/watch?v=No6-2ptxD6M	4	4		19
	Модульна контрольна робота 1		1		5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 «Процес формування та реалізації публічної політики»					
4	Тема 4. Процес здійснення публічної політики. Розробка варіанту рішення https://www.youtube.com/watch?v=aJ7Gl4xLTzI&t=10s	4	2	4	10
5	Тема 5. Аналіз здійснення публічної політики. Кейс-стаді.	4	4	4	20
6	Тема 6. Моніторинг та оцінювання публічної політики.	4	4		10
	Модульна контрольна робота 2		1		5
	Всього	22	20	8	98

Загальний обсяг – 150 год., в тому числі:

- лекції – 22 год.;
- семінарські заняття – 20 год.;
- практичні заняття – 8 год.;
- консультації – 2 год.;
- самостійна робота – 98 год.

ПРОГРАМА КУРСУ

Розділ 1. «Основи публічної політики»

Тема 1. Вступ до курсу.

Актуальність вивчення аналізу публічної політики. Основні завдання вивчення курсу. Об'єкт, предмет та метод аналізу публічної політики. Становлення аналізу політики як навчальної дисципліни, сфери професійної діяльності і галузі прикладних досліджень. Основні проблеми та перешкоди на шляху впровадження аналізу політики.

Тема 2. Сутність публічної політики.

Публічна політика: суть, інструменти та мотивація вивчення. Що таке публічна політика?. Якою повинна бути публічна політика? Інструменти політики. Вироблення публічної політики. Середовище політики. Рівні публічної політики. Виробники публічної політики. Основні етапи процесу вироблення публічної політики. Поняття аналізу політики. Характеристики аналізу політики. Форми аналізу політики. Основні етапи процесу аналізу політики.

Тема 3. Особливості публічної політики в Україні та у розвинутих країнах.

Моделі політики. Інституціональна модель. Процесуальна модель. Модель груп. Модель еліт. Раціональна модель. Інкрементальна (прирісна) модель. Ігрова модель. Системна модель. Модель суспільного вибору. Типи державної політики. Субстантивна і процедурна політики. Розподільна, регуляторна, саморегуляторна та перерозподільна політики. Матеріальна та символічна політики. Політика, що містить колективні або приватні блага. Єдині принципи державного управління для держав-членів Європейського Союзу, то вони ґрунтуються на Європейському адміністративному просторі (ЄАП). ЄАП складається зі спільних стандартів для здійснення державного управління, які визначаються законом і запроваджуються через систему заходів, процедур та механізмів звітності. Узгодження та гармонізація стандартів публічного управління не означає уніфікації систем і засад державного управління в країнах ЄС.

Розділ 2. «Процес формування та реалізації публічної політики»

Тема 4. Процес здійснення публічної політики.

Чинники впливу на впровадження політики. Політика не впроваджується сама по собі, навіть найпростіша вимагає багатьох зусиль для впровадження. Впровадження публічної політики є складним процесом, триває роками, на різних етапах до нього залучаються різні групи акторів політики провадження державної політики. Якість впровадження допомагає визначити якість самої державної політики. Зараз все більше уваги приділяється: зв'язку між успішним впровадженням та формулюванням публічної політики; необхідності оцінити реалістичність впровадження публічної політики з адміністративної точки зору ще на етапі розробки; тісному співробітництву між розробниками публічної політики і програми та виконавцями на місцях допоможе легше визначити ресурсні потреби та формат програми; – необхідності взаємодії та переговорів між «гравцями» (учасниками), залученими до виконання.

Тема 5. Аналіз здійснення публічної політики.

Ми обговоримо кілька умов для результативного впровадження політики. По-перше, важливо думати про етап впровадження під час процесу розробки політики. Якщо починати думати про успішне впровадження лише після ухвалення нової політики, то дуже вірогідно, що ця політика буде приречена на поразку. По-друге, цілі і завдання політики мають бути чітко визначеними і послідовними, інакше управлінці не будуть знати, що від них очікують. По-третє, для впровадження політики має бути визначено установу, яка схвально ставиться до цілей політики і має необхідну організаційну структуру, матеріальні та людські ресурси, процедури і підтримку, для її успішного здійснення. По-четверте, ця установа повинна мати відповідне управлінське і політичне керівництво. І, по-п'яте, пріоритети влади і самої установи при цьому не повинні змінюватися.

Тема 6. Моніторинг та оцінювання публічної політики.

Визначення оцінювання. Основні види оцінювання. Здобуття знань стосовно наслідків політики часто називають оцінюванням політики. Оцінювання – завершальний етап розробки політики. Виробники політики намагаються дізнатись, чи реалізує політика заявлені цілі політики; яким коштом; з якими наслідками, запланованими й незапланованими, для суспільства. Оцінка чинної політики визначає нові проблеми і дає поштовх процесу вироблення політики. При оцінюванні ефективності може використовуватись аналіз вигід і витрат. Моніторинг (як відзначає К.Вайс) звичайно ініціюється органом влади, що забезпечує фінансову підтримку програми або спостережливих органів, відповідальними за визначення стандартів програми. Ці органи цікавляться тим, що відбувається в рамках програми (курсу дій), виходити з міркувань підзвітності.

ПЛАНІ ЛЕКЦІЙ

Розділ 1. «Основи публічної політики»

Тема 1. Вступ до курсу.

План

1. Об'єкт, предмет та методи аналізу публічної політики.
2. Становлення аналізу політики як навчальної дисципліни, сфери професійної діяльності і галузі прикладних досліджень.
3. Основні проблеми та перешкоди на шляху впровадження аналізу політики. (Браун П., Пал Л., Дай Т., Дан В.)
4. Термінологія
Рекомендована література: 1-3; 6-8; 18

Тема 2. Сутність публічної політики.

План

1. Інструменти та мотивація вивчення публічної політики.
2. Основні етапи процесу вироблення публічної політики. Рівні публічної політики.
3. Середовище політики.
4. Виробники публічної політики.
Рекомендована література: 1,2,5,6,7,10,11,21,22

Тема 3. Особливості публічної політики в Україні та у розвинутих країнах.

План

1. Моделі політики.
2. Типи публічної політики.
3. Принципи державного управління для держав-членів Європейського Союзу.

Рекомендована література: 1, 4, 8, 11, 13, 28,29

Розділ 2. «Процес формування та реалізації публічної політики»

Тема 4. Процес здійснення публічної політики.

План

1. Чинники впливу на впровадження політики.
2. Загальні вимоги щодо вироблення рекомендацій.
3. Основні моделі й критерії, на яких ґрунтується порада експерта.
4. Поради щодо підготовки до презентації рекомендацій.
5. Економічний аналіз державної політики та механізмів впровадження

Рекомендована література: 1,3,4,7,9,12,22-25

Тема 5. Аналіз здійснення публічної політики.

План

1. Інструменти здійснення державної політики.
2. Вибір інструментів впровадження.
3. Визначення критеріїв для моніторингу і оцінювання (Ведунг Е.)
4. Рекомендована література:
5. Економічний аналіз державної політики та механізмів впровадження

Рекомендована література: 1-3, 6-8.

Тема 6. Моніторинг та оцінювання публічної політики.

План

1. Асиметрична інформація і проблема невизначеності з огляду на ефективність.
2. Суспільні цінності
3. Відмінності між оцінюванням і моніторингом
4. Оцінювання потреб, процесу, впливів і наслідків політики. Згідно підходу Веймара-Вайнінга.

Рекомендована література: 1-3, 12, 15-18, 25

11. ПЛАН І ЗАВДАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1. Аналітичні центри дослідження політики

План

1. Професіоналізація політики.
2. Аналітичний супровід політики.

Мета заняття: виявлення ролі аналітичних центрів у дослідженні політики.

1. Відвідайте наступні сайти і ознайомтеся із змістом таких матеріалів:

Вебер М. “Покликання до політики” – <http://izbornyk.org.ua/weber/wbs08.htm>

Аналітичні центри сьогодні й завтра: погляд з України –

<https://razumkov.org.ua/statti/analytichni-tsentry-sogodni-i-zavtra-pogliad-z-ukrainy>

2. На основі здійсненого аналізу сайтів дайте відповідь на запитання:

У чому полягає специфіка становлення корпорації “професійних політиків”?

3. На основі здійсненого аналізу сайтів дайте відповідь на запитання:

У чому полягає роль та значення “мозкових центрів” у професіоналізації досліджень політики?

Рекомендована література:

1. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики: монографія/ авт. кол. : [Л.В.Гонюкова, В.М.Козаков, В.А.Ребало та ін.]; за заг.ред. Л.В.Гонюкової, В.М.Козакова. - Київ : НАДУ, 2018. - 400 с.

2. Публічна політика : навч. посіб. / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2016. 340 с.

3. Публічна політика: навч. посіб. / Н.А. Липовська, І.В. Письменний. – Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. 104 с.

4. Публічне управління: теорія та практика : монографія / авт. кол. Ю. В. Ковбасюк, В. П. Трощинський, М. М. Білинська та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2011. 212 с.

5. Лендбел М., Винницький Б., Ратейчак Ю., Санжаровський І. Посіб. з моніторингу та оцінювання програм регіонального розвитку. К. : К.І.С., 2007. 80 с.

6. Публічна політика в сфері етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин: наукова розробка / Трощинський В.П., Решетников Ю.Є., Скуратівський В.А., Ситнік П.К., Кравченко М.В. - К. : НАДУ, 2016. 50 с.

7. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листоп. 2010 р. № 996. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>

Семінарське заняття 2. Особливості публічної політики в умовах воєнного стану

Мета. Аналіз документів та зарубіжного досвіду формування політики відбудови.

Завдання. Проаналізуйте

1. Про правовий режим воєнного стану Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Про введення воєнного стану в Україні Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

Дайте відповідь на питання: "Як воєнний стан вплинув на процедури формування та реалізації публічної політики?"

Зарубіжний досвід

<https://www.youtube.com/watch?v=bxt47Hacsm4>

Україна майбутнього. Переграти агресора. Документальний проєкт 1+1 (1:30)

https://www.youtube.com/watch?v=2FYa59m_gyQ&list=PLzg4Ge9VHZEyowvq-JPRqwBF1cGsPUJy-&index=2

Семінарське заняття 3. Особливості публічної політики. Суб'єкти формування і реалізації публічної політики

План

1. Визначені суб'єкти формування політики.

2. Тіньові суб'єкти формування політики.

Мета заняття: аналіз нормативно-правових документів.

Аспекти публічної політики	Дійові особи									
	Урядові органи	Політичні партії	Профспілки	НУО	ЗМІ	Законодавча влада	Судові органи	ОМС	Президент України	Бізнес
Формулювання проблеми, ідеї публічної політики										
Дослідження проблеми, публічне обговорення										
Координація інтересів груп чи секторів										
Розробка публічної політики для розв'язання проблеми										
Реалізація публічної політики										
Оцінка результатів реалізації політики										
Середній показник										

Приклад. Проблема належного медичного обслуговування жителів передмість

Заінтересована сторона	Заінтересованість	Значимість	Впливовість	Роль, що може зіграти сторона
Урядові органи				
Політичні партії				
Професійні організації				
НУО				
Засоби масової інформації				

Законодавча влада				
Судові органи				
ОМС				
Президент України				
Бізнес				

Перед заповненням таблиці доцільно відповісти на такі запитання:

- Хто одержить користь від реалізації політики?
- На кого політика може вплинути негативно?
- Хто є прихильником політики?
- Хто є супротивником політики?

Під час оцінювання впливовості враховують:

- повноваження і статус (політичний, соціальний, економічний);
- рівень організованості;
- ресурси, які стейкхолдер зможе мобілізувати;
- рівень неофіційного впливу;
- відносини з іншими стейкхолдерами.

Прочитайте Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія / авт. кол. : [Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребало та ін.] ; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. – Київ : НАДУ, 2018. – 400 с. Р. 2 п.2.2 С. 110-137.

Семінарське заняття 4. Визначення проблеми для аналізу публічної політики

План

1. Проаналізувати ситуацію.
2. Визначити проблему.

Мета заняття: відпрацювання навиків з визначення проблеми для політики та сценаріїв її вирішення.

Культура (субкультури) бідності в Україні

(Центр близькосхідних досліджень (AMES), Аналітичний центр УКУ, за підтримки МФ «Відродження»)

Завдання: визначте причини бідності в Україні

В цілому зазначимо, що у характеристиках причин бідності інформанти / інформантки практично не виходять за межі індивідуального виміру. Причини бідності вбачаються або в рисах характеру людей, їх особливій ментальності, або в їх життєвій ситуації, що спричинена хворобами, старістю, небажанням чи неможливістю працювати. Проблеми бідних вбачають у неумінні управляти своїми фінансами, планувати витрати. Неможливість робити заощадження пояснюється скорше не браком грошей, а неправильним споживанням.

Лише поодинокі інформанти / інформантки звертають увагу на системні чинники бідності. В цілому це говорить про обмеженість погляду на бідність, бачення її у вузькому коридорі власних повсякденних проблем та комунікацій. Симптоматичним є і намагання відсторонитися від бідності через говоріння про бідних та причини бідності відсторонено,

апелюючи в першу чергу до досвідів інших людей, а не до власного. Відмова бачити свою бідність та розбиратися з її причинами є також продовженням самозаспокоїливих означень власного стану таким «як в усіх», «не кращим, але й не гіршим за інших». Останні допомагають людині змиритися з дійсністю, не помічати своєї бідності, сприймати її як норму. З урахуванням означених моментів, мусимо розуміти важливість розширення «горизонту бачення» власних проблем пересічною людиною. Консервація бачення проблем бідності на індивідуально-родинному та сусідському рівні унормовує бідність, створює враження її тотальності та нездоланності.

Культура (субкультури) бідності в Україні

(Центр близькосхідних досліджень (AMES), Аналітичний центр УКУ, за підтримки МФ «Відродження»)

Завдання: визначте стратегії подолання бідності

Як одну з ключових стратегій виходу з ситуації бідності описують міграцію. Щоправда, більшість цих описів містить знецінення подібних дій та досвідів (переважно з боку людей, які самі не мають сучасного досвіду трудової міграції). Наголос робиться на тому, що трудовим мігрантам не вдається корінним чином змінити свою ситуацію. Максимальним досягненням, з точки зору інформантів / інформанток, є незначне покращення життя та можливість оплачувати дітям освіту. Виїзд за кордон на роботу дозволяє порівняти організацію роботи в Європі та Україні. Інформанти / інформантки наголошують на тому, що для багатьох мігрантів перший досвід став шоком через високу інтенсивність роботи. Однак усвідомлення того, що для підняття рівня життя треба інтенсивніше працювати, не «ввозяться» в Україну – перебуваючи вдома, людина схильна уповільнювати свій темп, працювати не так інтенсивно, розслаблятися та відпочивати після важкої роботи в іншій країні. Також інформанти / інформантки підтверджують одну з тенденцій світової міграції – людина, що живе у злиднях, не може собі дозволити міграційний старт, оскільки не має базового капіталу для того, щоб оформити візу, купити квитки, мати якусь суму на перший час. До міграції вдаються ті, хто як мінімум може назбирати ці кошти. В такий спосіб бідність заземлює людину, прив'язує її до певного місця й, відповідно, суттєво звужує коридор можливостей для покращення власного матеріального стану. В цілому можемо говорити про домінування пасивних стратегій пом'якшення проблеми бідності для себе і своєї родини, коли людина радше пристосовується до бідного життя, ніж намагається його активно змінити. Навіть у випадку трудової міграції, що передбачає низку активних дій для оформлення виїзду та трудового статусу та важку роботу в іншій країні, при поверненні додому людина не тримає темп заробляння грошей, а «розслабляється» та «відпочиває», а самі зароблені гроші здебільшого проїдаються. Більшість стратегій пом'якшення бідності мають індивідуалістський характер. Люди декларують те, що можуть «сподіватися лише на себе і свої сили» та не очікують ні від кого допомоги. Будь-яка взаємодопомога та солідарність обмежуються виключно сімейним колом. Такі стратегії не формують солідарностей та довіри, замикають людину на власних проблемах та проблемах родинного кола. Відсутність солідарності та сконцентрованість на внутрішньосімейних стратегіях виживання не сприяє громадянській активності. Більшість опитаних систематично живе в борг: грошовий борг через використання кредитних карт та продуктовий (грошовий) борг в магазині. Власник магазину відкриває кредит в залежності від власної оцінки платоспроможності клієнта (наприклад, більші шанси мають власники землі, на якій щось можна виростити і продати; ті, хто не вживає алкогольних напоїв чи наркотичних речовин тощо). Поширення спектру пропозицій неофіційних підробітків (як у сфері фізичної праці, так і у сфері інтелектуальної) переорієнтовує людину з малооплачуваних бюджетних місць, що вимагають досвіду, кваліфікації та відповідальності, на спорадичні неофіційні бізнесвзаємодії, що дають швидкий заробіток, натомість не прив'язують людину до робочого місця та надають можливість на

власний розсуд розпоряджатися своїм життям та часом. Однак замість формування високо організованої трудової дисципліни фрілансера, бачимо скоріше посилення інфантилізму, перекладання відповідальності на організатора неофіційної найманої праці, свідомий вибір «спокійного місця», що не потребує кваліфікації та знімає тиск відповідальності. Більше того, дозволяють людині покращити свій матеріальний стан, однак за офіційними документами зберегти свій статус «бідного», який відкриває можливість отримання субсидії.

Культура (субкультури) бідності в Україні

(Центр близькосхідних досліджень (AMES), Аналітичний центр УКУ, за підтримки МФ «Відродження»)

Завдання: визначте шляхи подолання бідності

Інформанти / інформантки майже не пропонують сценаріїв подолання бідності, утруднюються з відповідями на питання, а що саме треба змінити, щоб покращити життєву ситуацію бідної людини в Україні. При переході до питання «Що робити, щоб змінити ситуацію з бідністю?» дають абстрактні відповіді, озвучують стандартні штампи. В цілому рефлексії можемо поділити на декілька груп.

Перша група відтворює один з ключових постулатів лібералізму – «відпустіть, нехай працюють», щоправда в риториці опитаних не присутня омріяна лібералами свобода, оскільки перед тим, як «відпустити», держава повинна надати робочі місця, нормальну оплату праці, доступну оплату комунальних послуг. Відповідно, маємо суміш соціалістичної моделі з ліберальною, де з першої взяті високий рівень патерналізму та соціальний захист, а з другого – вольниця, свобода від тиску тієї ж самої держави, яка повинна все надати і відпустити. Також можемо говорити про поєднання в свідомості людей несумісних речей – бажання змін у поєднанні із збереженням стабільності. Друга група тверджень є претензією до влади (узагальненої, абстрактної і здебільшого описаної у негативному ключі), яка не є «народною» чи «патріотичною», відповідно діє не в інтересах українського народу, а для власного збагачення. У описах влади присутні реваншистські нотки – «зробити б їм такі зарплати, щоб вони спробували, як так жити».

ЩО РОБИТИ З ГРОШИМА?

Більшість опитаних не мають чіткого уявлення про те, що б вони могли змінити у своєму житті при систематичному збільшенні їх бюджету. Ми пропонували респондентам подумати над ситуацією, коли їх дохід збільшується щомісяця на 500, 1000 та 3000 грн. Інформанти, які до того розповідали про те, що грошей не вистачає навіть на харчування, що беруть їжу в магазині в борг («під олівець») на питання, що б вони зробили при систематичному збільшенні доходу, збираються витратити гроші на речі, не пов'язані із повсякденним виживанням.

Це може сідчати одночасно і про те, що люди погано вміють планувати свої витрати, а також і про те, що вони не вірять в можливість такого збільшення і не хочуть серйозно замислюватися над тим, що б саме змінили в своєму житті. Більшість інформантів не хочуть ставати заможними і цей страх перед суттєвим покращенням матеріального стану пов'язаний з повсякденним досвідом пересічного українця, який не відчуває захисту свого права на багатство, а також знає, що багатство та заможність не є соціально схвалюваними в українському суспільстві, пересічний мешканець якого пов'язує добробут не стільки з зусиллями та працею, скільки з порушенням закону, незаконним збагаченням, обманом тощо.

ПОЛІТИЧНІ ОЧІКУВАННЯ ОПИТАНИХ

Політичні очікування опитаних є їх проекцію оцінки свого повсякдення. Невдоволеність, замкнене коло, фрустрація, відсутність перспективи формує реваншистські настрої, бажання перевернути все, зламати існуючу систему. Значний акцент робиться на ролі особистості. Відтак, очікується прихід лідера, здатного відповісти на ці очікування та кардинально змінити існуючий стан справ в країні. Бажана модель майбутнього ґрунтується на «порядку», «стабільності», «соціальній захищеності» і знову виходить на образ «ситого життя».

Семінарське заняття 5. Альтернативи вирішення проблеми

Мета. Формування навичок аналізу альтернатив вирішення проблеми.

Завдання. Запропонуйте альтернативи вирішення проблеми бідності в Україні. Альтернатива повинна мати:

- ☐ основні заходи політики з реалізації варіанта (якщо це не впливає з назви); потенційні переваги варіанта політики;
- ☐ оцінку результатів політики (або вигід – якщо можлива грошова оцінка результатів);
- ☐ потенційні недоліки варіанта політики;
- ☐ можливі втрати для суспільства чи окремих стейкхолдерів;
- ☐ оцінку затрат ресурсів;
- ☐ оцінку витрат (якщо це можливо) – грошову оцінку втрат для суспільства і затрат ресурсів.

Альтернативи політики мають орієнтуватись на ціль політики. Очікувані результати політики мають відповідати принципам SMART:

- ☐ specific – конкретність;
- ☐ measurable – вимірюваність (зазвичай кількісна);
- ☐ area-bound – узгодженість з іншими індикаторами;
- ☐ realistic – досяжність (наявність ресурсів для реалізації);
- ☐ time-bound – визначеність у часі.

Альтернативи мають відповідати наступним критеріям:

Результативність: в якій мірі цей варіант політики приведе до бажаних результатів, тобто розв'язання поточної проблеми?

Ефективність: з точки зору монетарного та суспільного впливів (на основі аналізу вигід і витрат) як цей варіант політики подіє на цільові групи?

Справедливість: чи розподіл витрат і вигід є справедливим?

Здійсненність: чи існують відповідні політичні, адміністративні й законодавчі умови, що дозволяють ефективно й результативно впровадження цього варіанта політики?

Гнучкість: чи цей варіант є достатньо гнучким, щоб його змінювати відповідно до інших можливих ситуацій, або таким, що піддається вдосконаленню?

Пам'ятайте, що ключовим критерієм формулювання варіантів політики є їх рівноцінність (сумірність, можливість вирішити проблему в разі вибору будь-якого з них). Правильно визначити варіанти політики – це описати різні підходи до вирішення проблеми, а не декілька заходів, що складають один підхід. В аналізі політики варіанти – це взаємовиключні підходи до проблеми.

Загальні правила:

- ☐ необхідно запропонувати і проаналізувати більше ніж один варіант для кожної проблеми, разом з цим уникаючи створення нереальних альтернатив;
- ☐ альтернатива “не робити нічого” також повинна бути розглянута;
- ☐ альтернативні рішення повинні розв'язувати ідентифіковані проблеми і цілі, водночас бути сумісними з обсягом політики;
- ☐ альтернативи повинні бути чіткими і такими, що виключають одна одну;
- ☐ ідентифікація альтернатив тісно пов'язана з вибором інструментів реалізації політики.

Типові альтернативи:

не робити нічого (збереження status quo);

поліпшення ситуації за допомогою вдосконалення вже наявних елементів системи;

формування нових елементів системи та їх інтеграція в наявну систему;

формування нової системи.

12. ПЛАН І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Підготовка політичної пропозиції

Завдання: оберіть проблему, підготуйте політичну пропозицію для КМУ

1. Вимоги до політичної пропозиції

Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України

Постанова Кабінету Міністрів України; Регламент, Форма типового документа, Записка, Протокол, Висновок, План, Звіт, Інформація, Перелік, Критерії від 18.07.2007 № 950

§ 61. Політичні пропозиції

1. Для вирішення питань, які носять комплексний міжвідомчий (кроссекторальний) характер і розв'язання яких потребує зміни пріоритетів діяльності Кабінету Міністрів, узгодження основних положень розроблюваного законопроекту або програмного документа Кабінету Міністрів, розробляються політичні пропозиції.

2. Політичні пропозиції готуються, якщо питання не може бути вирішено міністерствами самостійно в межах їх повноважень та потребує прийняття рішення Кабінетом Міністрів.

3. Політичні пропозиції вносяться на розгляд Кабінету Міністрів членами Кабінету Міністрів та повинні містити:

опис питань, які пропонується вирішити, та варіанти їх вирішення;

обраний варіант вирішення питань та обґрунтування такого вибору;

перелік міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які необхідно залучити для реалізації обраного варіанта вирішення питань, а також позиція заінтересованих органів (у разі потреби);

шляхи і способи вирішення питань (за обраним варіантом);

обсяг необхідних фінансових, матеріально-технічних, людських та інших ресурсів;

строки оцінки результатів і звітування.

Орієнтовний обсяг політичної пропозиції становить 2-10 сторінок.

4. За результатами розгляду політичної пропозиції Кабінет Міністрів приймає рішення щодо запропонованих шляхів і способів вирішення питань, яке фіксується у протоколі засідання Кабінету Міністрів.

У разі підтримки Кабінетом Міністрів запропонованих у політичній пропозиції шляхів і способів вирішення питань пропозиція надсилається Секретаріатом Кабінету Міністрів міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади відповідно до компетенції для реалізації.

5. Політичну пропозицію, подану з порушенням вимог пункту 3 цього параграфа, Секретаріат Кабінету Міністрів повертає протягом двох робочих днів для приведення у відповідність із зазначеними вимогами.

13. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Розділ 1. «Основи публічної політики»

Тема 1. Вступ до курсу.

Завдання для самостійної роботи.

Завдання 1. Проаналізувати зародження аналізу політики та його розвиток у середні віки і в період промислової революції. Античні витоки аналізу політики. Середньовічний етап.

Розвиток емпіричних досліджень у період промислової революції.

Тема 2. Сутність публічної політики.

Завдання для самостійної роботи.

Завдання 1. Дослідити процедури вироблення публічної політики. (Регламент Кабінету міністрів України). Проаналізувати стадії процесу політики; схеми процесу вироблення політики.

Тема 3. Особливості публічної політики в Україні та у розвинутих країнах.

Завдання для самостійної роботи.

Завдання 1. Дослідження державної політики у працях вітчизняних науковців. Поняття прогнозу та прогнозування; значення прогнозування для вироблення і реалізації політики в різних країнах; види прогнозування; політична роль прогнозування; методи збору і обробки інформації.

Розділ 2 «Процес формування та реалізації публічної політики»

Тема 4. Процес здійснення публічної політики.

Завдання для самостійної роботи.

Завдання 1. Впровадження політики; моделі впровадження; адміністративний апарат та його роль у процесах впровадження державної політики; політичний менеджмент; підходи до впровадження політики; об'єктивні та суб'єктивні проблеми впровадження.

Тема 5. Аналіз здійснення публічної політики.

Завдання для самостійної роботи.

Завдання 1. Поняття та структура управлінського рішення; прийняття рішень у державній політиці; моделі прийняття рішень (раціональна, інкрементна моделі, модель „смітника”, підсистемна модель); типи та стилі прийняття рішень; технологія прийняття державно-політичних рішень.

Подивитись освітній серіал у Дії "Державна політика і як її формувати "

<https://osvita.diia.gov.ua/courses/public-policy>

та надати сертифікат про проходження освітнього серіалу

Тема 6. Моніторинг та оцінювання публічної політики.

Завдання для самостійної роботи.

Завдання 1. Аналіз витрат і вигод політики; проблеми аналізу впливу політики; розмежування результатів та впливів політики; проблема оцінки ефективності політики; критерії

ефективності; закінчення процесу політики; політика припинення і наступництва: її значення та види.

14. КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ

14.1. ТИПОВЕ ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ до РОЗДІЛУ 1.

1. Призначення та особливості функціонування апарату державної влади як складової політичної системи;
2. Державне управління та його значення у процесі державної політики.
3. Визначення державної політики;
4. Суб'єкти та інститути процесу державної політики;
5. Принципи дієвого керівництва;
6. Політична роль державної служби;
7. Проблеми, властиві бюрократичному забезпеченню.
8. Принципи і методи державної політики;
9. Зміст і форми державної (публічної) політики;
10. Стадії процесу політики;
11. Схеми процесу вироблення політики.
12. Сутність та концептуальні питання порядку денного політики;
13. Важливість пошуку проблеми;
14. Риси пошуку проблеми у державному секторі;
15. Методи пошуку проблеми;
16. Фільтрація проблеми та її критерії;
17. Поняття прогнозу та прогнозування;
18. Значення прогнозування для вироблення і реалізації політики;
19. Методи збору і обробки інформації.
20. Визначення цілей та пріоритетів політики;
21. Підходи до встановлення та визначення пріоритетності цілей;
22. Аналіз варіантів політики;
23. Аналіз розв'язання проблеми;
24. Моделі вибору варіантів та альтернатив політики;
25. Розробка рекомендацій для політики.
26. Поняття та практичне значення процесу стратегічного планування;
27. Стратегічне планування та стратегічний менеджмент;
28. Здійснення практичних кроків із стратегічного планування;
29. Фази процесу планування.

14.2. ТИПОВЕ ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ до РОЗДІЛУ 2.

1. Поняття та структура управлінського рішення;
2. Прийняття рішень у державній політиці;
3. Моделі прийняття рішень (раціональна, інкрементна моделі, модель „смітника”, підсистемна модель);
4. Типи та стилі прийняття рішень;
5. Технологія прийняття державно-політичних рішень.

6. Аналіз витрат і вигод політики;
7. Знаряддя і засоби політики (для розв'язання проблем державної політики);
8. Критерії вибору знарядь політики;
9. Політичні стратегії на різних рівнях політики;
10. Класифікація засобів політики.
11. Моделі впровадження політики;
12. Адміністративний апарат та його роль у процесах впровадження державної політики;
13. Політичний менеджмент;
14. Підходи до впровадження політики;
15. Об'єктивні та суб'єктивні проблеми впровадження.
16. Зміст та значення оцінювання політики;
17. Види оцінювання;
18. Моніторинг політики;
19. Проблеми аналізу впливу політики;
20. Розмежування результатів та впливів політики;
21. Проблема оцінки ефективності політики;
22. Критерії ефективності;
23. Закінчення процесу політики;
24. Політика припинення і наступництва: її значення та види.

14.3. ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ПІДСУМКОВОЇ РОБОТИ

1. Відмінності у розумінні „державної політики” та „публічної політики”;
2. Сфери застосування напрямів державної (публічної політики);
3. Розмежування адміністрування і державної політики;
4. Моделі та типові процеси встановлення порядку денного;
5. Методи пошуку проблеми;
6. Фільтрація проблеми та її критерії;
7. Методи структурування проблеми.
8. Поняття прогнозу та прогнозування;
9. Значення прогнозування для вироблення і реалізації політики;
10. Види прогнозування; політична роль прогнозування;
11. Методи збору і обробки інформації.
12. Визначення цілей та пріоритетів політики;
13. Моделі вибору варіантів та альтернатив політики;
14. Презентація варіантів та альтернатив політики;
15. Управлінське рішення: поняття та структура;
16. Моделі прийняття рішень;
17. Політичні стратегії на різних рівнях політики;
18. Впровадження політики;
19. Адміністративний апарат та його роль у процесах впровадження державної політики;
20. Об'єктивні проблеми впровадження політики;
21. Суб'єктивні проблеми впровадження політики
22. Зміст та значення оцінювання політики;

23. Види оцінювання та інструменти;
24. Критерії моніторингу політики;
25. Інструменти моніторингу політики;
26. Проблеми аналізу впливу політики;
27. Розмежування результатів та впливів політики;
28. Оцінка ефективності та результативності політики;
29. Закінчення процесу політики;
30. Політика припинення і наступництва: її значення та види.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

а) основна:

1. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики: монографія/ авт.кол. : [Л.В.Гонюкова, В.М.Козаков, В.А.Ребкало та ін.]; за заг.ред. Л.В.Гонюкової, В.М.Козакова. - Київ : НАДУ, 2018. - 400 с.
2. Публічна політика : навч. посіб. / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2016. 340 с.
3. Публічна політика: навч. посіб. / Н.А. Липовська, І.В. Письменний. – Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. 104 с.
4. Білинська М. М , Малюська В. А. Розбудова спроможності державної служби до управління змінами для підтримки реформ в Україні : навч. посіб. К. : НАДУ, 2017. 112 с.
5. Тертичка В.В. Стратегічне управління : підручник. К. : “К.І.С.”, 2017. 932 с.

б) додаткова література

6. Публічна політика. Вступ до теорії та практики аналізу політики : Пер. з англ. / В. Парсонс. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 549 с.
7. Аналіз і пілотаж публічної політики / Пітер Кньопфель, Корін Ларю, Наталія Малишева; пер. з фр. І. С. Микитин; Вищ. ін-т публ. упр. Швейцарії. К. : Алерта, 2010. 424 с.
8. Колбеч Г. К. Політика: Основні концепції в суспільних науках / пер. з англ. О. Дем'янчук. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2004. 127 с.
9. Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика : монографія. Вінниця : ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с.
10. Пал Леслі А. Аналіз державної політики / пер. з англ. І. Дзюб. К. : Основи, 1999. 422 с.
11. Говлет М., Рамеш М. Дослідження державної політики: цикли та підсистеми політики. Кальварія. 2004. 264 с.
12. Розроблення публічної політики. Практичний посібник / Уклад. А.О. Чемерис. – К. : ТОВ Софія», 2011. 128 с.
13. Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції : монографія / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2017. 248 с.
14. Публічне управління: теорія та практика : монографія / авт. кол. Ю. В. Ковбасюк, В. П. Трощинський, М. М. Білинська та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2011. 212 с.

15. Лендшел М., Винницький Б., Ратейчак Ю., Санжаровський І. Посіб. з моніторингу та оцінювання програм регіонального розвитку. К. : К.І.С., 2007. 80 с.
16. Публічна політика в сфері етнонаціонального розвитку та державно-конфесійних відносин: наукова розробка / Трощинський В.П., Решетніков Ю.Є., Скуратівський В.А., Ситнік П.К., Кравченко М.В. - К. : НАДУ, 2016. 50 с.
17. Соціальна і гуманітарна політика: підручник [авт. кол. : В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю.В.Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2016. 792 с.

в) законодавчі та нормативні акти

18. Регламент Кабінету міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text>
19. Регламент Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
20. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листоп. 2010 р. № 996. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>
21. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серп. 2020 р. №695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.
22. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листоп. 2015 р. № 932. (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
23. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.03.2016 № 75. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
24. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
25. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23 берез. 2000 року № 1602. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

г) електронні ресурси

26. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
27. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України URL: www.kmu.gov.ua.
28. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
29. Офіційний сайт Євростату. URL: ec.europa.eu/eurostat.

Навчальне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА
для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 281
«Публічне управління та адміністрування»,
освітня програма «Державна служба»
(денна форма)

Укладач: Гонюкова Л.В.